

Motion till riksdagen 2021/22:4321

av **Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2021/22:43 Riksrevisionens rapport om statens subventionering av läkemedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska genomföra Riksrevisionens rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att TLV genomför Riksrevisionens rekommendationer till myndigheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge i uppdrag att förnya och uppdatera den nationella läkemedelsstrategin gällande nya effektivare läkemedelsbehandlingar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I denna skrivelse redovisar regeringen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens slutsatser och konkreta rekommendationer i rapporten Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel. Revisionens övergripande slutsats handlar om att regeringen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) kan göra mer för att få ut mesta möjliga hälsa för de skattepengar som det offentliga satsar på läkemedel.¹

Riksrevisionen anser och rekommenderar t.ex. att regeringen behöver skapa förutsättningar för en eller flera överenskommelser med industrin och regionerna om bl.a. nya kriterier för prissättning och subventionering som är anpassade efter läkemedelsmarknadens utveckling. Överenskommelserna behöver åtföljas av kompletterande författningsreglering inom området. Därutöver behöver regeringen underlätta för

¹ Riksrevisionens rapport (RiR 2021:14) Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel.

regionerna att styra och följa upp läkemedelsförskrivningen. Regeringen behöver därtill ge TLV förutsättningar för att systematiskt kunna följa upp fattade beslut.²

Regeringen skriver i sin skrivelse att den välkomnar Riksrevisionens granskning och att den delvis instämmer i de övergripande iakttagelserna. Regeringen anför därutöver att Riksrevisionens granskningsrapport utgör ett värdefullt underlag i det fortsatta utvecklingsarbetet avseende bl.a. subventionering på läkemedelsområdet.³ Men i själva verket konstaterar regeringen att den kritik som Riksrevisionen för fram i form av slutsatser och rekommendationer är onödig eftersom allt nödvändigt arbete redan pågår i Regeringskansliet. Och regeringen drar inga konkreta slutsatser gällande det övergripande budskapet från Riksrevisionen avseende behovet av att mer metodiskt åstadkomma mesta möjliga hälsa för skattepengarna. Det är djupt beklagligt och inte acceptabelt.

Det behövs en nationell reformagenda för god och jämlik tillgång till läkemedel

Läkemedel är en mycket viktig del av den samlade hälso- och sjukvården. Utvecklingen sker mycket snabbt. Sverige ska ligga i framkant gällande patientens tillgång till innovationer inom avancerad medicinteknik och förbättringar i form av nya, mer effektiva läkemedelsbehandlingar. Detta kräver emellertid stramhet i ekonomiska löften eftersom den här sortens läkemedelsbehandlingar initialt, i alla fall ibland, är mycket dyra. Därtill måste det ske i samarbete mellan stat och region.

Nuvarande system för finansiering, subventioner och prissättning av läkemedel är emellertid komplext och svåröverskådligt. Det handlar varje år om mycket stora ekonomiska resurser. Statens subventionering av läkemedel fortsätter att öka. År 2020 uppgick kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånerna till ca 34,3 miljarder kronor, inklusive patientavgifter.⁴

Moderaterna ser som en av de viktigaste uppgifterna att få ordning på svensk hälso- och sjukvård och i det ingår läkemedelsförsörjningen som en central funktion. Därför vill vi stegvis bygga en ny modern modell för svensk hälso- och sjukvård som tar tag i de största problemen, som tar sikte på de många utmaningarna och som tar vara på de stora och många möjligheterna.

Regeringen är inte tillräckligt engagerad i frågor som rör nya, effektivare läkemedelsbehandlingar. Det visar inte minst regeringens prioriteringar i den nationella läkemedelsstrategin. Regeringen borde i stället för att lägga Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer i en byrålåda på Socialdepartementet ta fasta på revisionens arbete och metodiskt genomföra rekommendationerna.

Moderaterna har i motionen Trygg och säker försörjning och användning av läkemedel – god och jämlik tillgång till nya effektivare läkemedelsbehandlingar lagt fram förslag till en nationell reformagenda för god och jämlik tillgång till läkemedel.⁵

² Ibid. s. 75.

³ Skr. 2021/22:43 Riksrevisionens rapport om statens subventionering av läkemedel.

⁴ Riksrevisionens rapport (RiR 2021:14) Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel.

⁵ Mot. 2021/22 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) Trygg och säker försörjning och användning av läkemedel – god och jämlik tillgång till nya effektivare läkemedelsbehandlingar.

Här nedan redogör vi för våra konkreta förslag till fortsatt hantering av Riksrevisionens granskningsrapport och regeringens skrivelse.

Genomför Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Riksrevisionen har granskat regeringens och myndigheten TLV:s arbete gällande subventionering av läkemedel. Den övergripande frågan i Riksrevisionens granskningsrapport är: Bidrar regeringen och TLV till mesta möjliga hälsa för de resurser som avsätts för läkemedelssubventioner?⁶

Denna huvudsakliga fråga kompletteras därefter med tre delfrågor: Har regeringen gett TLV tillräckliga förutsättningar för att pröva nya subventionsärenden samt följa upp och ompröva fattade beslut? Har TLV tydliga principer för prövning av nya subventionsärenden? Gör TLV systematiska uppföljningar och omprövningar av tidigare fattade förmånsbeslut?⁷

Riksrevisionens övergripande slutsats är att regeringen och TLV kan göra mer för att få ut mesta möjliga hälsa för de skattepengar som det offentliga satsar på läkemedel. Moderaterna föreslår att regeringen ska genomföra Riksrevisionens rekommendationer som den riktar till regeringen.

Regeringen bör

- initiera nya överläggningar mellan staten, industrin och regionerna i syfte att nå överenskommelser med ömsesidiga åtaganden som kan ligga till grund för författningsändringar. Riksrevisionen bedömer att alla tre parter behöver medverka i åtminstone den initiala fasen. Överläggningarna bör särskilt fokusera på
 1. hur grunder för prissättning och subventionering av olika typer av läkemedel i olika faser av livscykeln kan utvecklas
 2. hur Socialstyrelsens patientregister och läkemedelsregister kan utvecklas för att bättre understödja en ändamålsenlig prissättning och subventionering av läkemedel
 3. hur staten kan underlätta och ge incitament för regionerna att tydligare styra förskrivningen mot de mest prisvärda läkemedlen inom förmånernas begränsningar.
- säkerställa att TLV kan systematisera uppföljningen av fattade beslut utifrån de data som myndigheten har tillgång till i dag.⁸

Regeringen ska se till att säkerställa att TLV genomför Riksrevisionens rekommendationer till myndigheten

Moderaterna föreslår att regeringen ska säkerställa att Riksrevisionens rekommendationer som den riktar till myndigheten TLV genomförs.

TLV bör

⁶ Riksrevisionens rapport (RiR 2021:14) Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel, s. 4.

⁷ Ibid. s. 4.

⁸ Ibid. s. 81.

- kommunicera tillämpningen av det samhällsekonomiska perspektivet på ett tydligare sätt
- utveckla tydligare ramar för bedömningen av sjukdomens svårighetsgrad.⁹

Förnya och uppdatera den nationella läkemedelsstrategin

Den förra borgerliga regeringen tillsatte under hösten 2010 bl.a. en projektgrupp och en högnivågrupp som gavs i uppdrag att utarbeta en nationell läkemedelsstrategi, detta i syfte att skapa strukturer för samarbete och samverkan och att ta fram gemensamma mål för en kommande nationell strategi rörande läkemedel.

Den första nationella läkemedelsstrategin lades fast och antogs under 2011. Därefter uppdaterades densamma senast 2015. Och först i mars 2020 lades den senaste revideringen fram genom en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner.¹⁰

Utvecklingen avseende precisionsmedicin, dvs. diagnostiska metoder och terapier för individanpassad utredning, prevention och behandling av sjukdom, är mycket lovande. De framsteg som precisionsmedicin innebär handlar bl.a. om molekylära biovetenskaper, bioinformatik och nya högupplösande avbildningstekniker.

Nya medicinska framsteg ställer krav på att invanda system och strukturer utvecklas och förändras. Det är helt nödvändigt och vi lovar att prioritera dessa frågor. Det är ett viktigt politiskt ansvar att se till att nya, mer effektiva läkemedel kommer alla behövande patienter till handa på ett snabbt och jämlikt sätt. Medicinska genombrott har genom historien haft stort genomslag på människors livskvalitet och livslängd.

Moderaterna föreslår att regeringen ska ge i uppdrag att skyndsamt förnya och uppdatera den gällande nationella läkemedelsstrategin i syfte att lyfta fram att jämlik och god tillgång till nya, mer effektiva läkemedelsbehandlingar ska vara ett högt prioriterat område inom strategin.

Den nationella läkemedelsstrategin behöver uppdateras oftare. Detta ligger helt i linje med Riksrevisionens rekommendation till regeringen att systematisera arbetet rörande mesta möjliga hälsa för skattepengarna med syftet att subvention ska ges till kostnadseffektiva läkemedel som ger marginalnytta. Strategin måste tas fram brett i samarbete mellan alla relevanta aktörer inom läkemedel och medicinteknik, inte enbart genom sällan förekommande överenskommelser mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner i början av varje ny mandatperiod.

Moderaterna föreslår vidare att den nationella läkemedelsstrategin ska ha ett särskilt fokus på och prioritera åtgärder som kan underlätta ett snabbt införande av nya, effektivare och säkra läkemedelsbehandlingar. Högst prioritet i den delen av en ny uppdaterad läkemedelsstrategi ska handla om frågan hur nya läkemedelsbehandlingar för att bekämpa barncancer kan införas snabbare, jämlikt och på ett systematiskt sätt.

Det händer så mycket så snabbt inom läkemedel och medicinteknik att regeringens attityd snabbt måste förändras gällande att allt väsentligt arbete redan är påbörjat i Regeringskansliet. Vi är beredda i riksdagen att brett medverka konstruktivt i det arbete som behöver göras framåt för att åstadkomma mesta möjliga hälsa för skattepengarna. En del i detta är att skyndsamt genomföra Riksrevisionens rekommendationer.

⁹ Ibid. s. 81.

¹⁰ Nationell läkemedelsstrategi 2020–2022, s. 4.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Johan Hultberg (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Noria Manouchi (M)

Ann-Britt Åsebol (M)

Ulrika Heindorff (M)

John E. Weinerhall (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)